

Рейтинговий звіт BROV 003-010 про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Бровари
Тип кредитного рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	21.03.2006 р.
Дата оновлення:	02.12.2010 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaBBB+
Прогноз:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо загального кредитного рейтингу позичальника

Кредитний рейтинг позичальника ґрунтується на результатах аналізу протягом I півріччя 2010 року економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної у розпорядженні комунальної власності та перспективних планах на майбутнє. Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	21.03.2006	13.11.2007	06.06.2008	21.11.2008	14.08.2009	11.12.2009	27.09.2010	02.12.2010
Рівень кредитного рейтингу	uaBBB-	uaBBB	uaBBB+	uaBBB+	uaBBB+	uaBBB+	uaBBB+	uaBBB+
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	Визначення	Підвищення	Підвищення	Підтвердження	Підтвердження	Підтвердження	Підтвердження	Підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaBBB** характеризується ДОСТАТНЬОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Знак «+» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу міста Бровари підтримується:

- помірним рівнем бюджетної забезпеченості міста, порівняно з іншими містами України з аналогічним адміністративно-територіальним статусом та сумірною чисельністю населення: розрахунковий обсяг доходів бюджету без урахування трансфертів на одного мешканця складає у I півріччі 2010 року 664 грн. (за результатами січня-червня 2009 року – 680 грн.);
- відсутністю концентрації надходжень до бюджету міста за основними платниками податків;
- помірним рівнем прямого боргового навантаження Броварської міської ради.

Рівень кредитного рейтингу міста Бровари обмежується:

- скороченням обсягу доходної частини бюджету міста у I півріччі 2010 року внаслідок кризових явищ в економіці України;
- низьким рівнем виконання затвердженого річного плану за закріпленими доходами загального фонду бюджету міста у I півріччі 2010 року та збереженням цієї тенденції у січні-вересні 2010 року;
- високим рівнем зношеності об'єктів інженерної, транспортної інфраструктури міста та житлового фонду і необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення.

Резюме

Цей аналітичний звіт розкриває основні зрушення, що відбувалися впродовж I півріччя 2010 року в соціально-економічній та фінансовій сферах м. Броварів, та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Броварської міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Соціальна сфера та економіка міста

Основні соціально-економічні показники м. Бровари у 2006-2009 рр. та I півріччя 2010 року ілюструє наведена нижче таблиця.

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Броварів у 2006-2009 рр. та I півріччя 2010 року¹

Показник	2006	2007	2008	2009	I півр. 2010	Темп зростання / відхилення*, %
Чисельність наявного населення станом на кінець періоду, тис. осіб	91,5	92,0	93,7	95,0	95,5	на 0,5 тис. осіб більше
Середньомісячна заробітна плата, грн.	1 111,0	1 464,0	1 878,0	1 747,0	1 853,0	106,1
Заборгованість з виплати заробітної плати станом на кінець періоду, тис. грн.	146,3	0,0	3 052,4	5 011,7	7 050,6	140,7
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	473,5	540,5	745,2	610,1	327,4	109,5
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	454,7	818,8	527,7	652,8	93,0	134,6
Прямі іноземні інвестиції станом на кінець періоду, млн. дол. США	57,8	79,3	116,5	159,9	150,1	93,9
Зовнішньоторговельний оборот, млн. дол. США	246,3	203,5	340,3	198,8	95,9	110,1
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	66,7	85,5	89,4	26,9	7,4	75,2
Обсяг роздрібного товарообороту, млн. грн.	239,9	400,1	514,9	492,3	287,9	101,7

* порівняно з 2009 роком / відповідним періодом 2009 року

Джерело: Броварська міська рада

Населення міста, трудові ресурси та ринок праці

Чисельність наявного населення м. Бровари протягом I півріччя 2010 року збільшилась на 0,5%, до 95,5 тис. осіб, що було забезпечено, насамперед, міграційним приростом. Слід зазначити, що з 2007 року природний приріст населення має позитивну динаміку. Порівняно з 2009 роком, у I півріччі 2010 року ситуація на ринку праці міста дещо покращилась – середньомісячна заробітна плата збільшилась, проте перебуває на нижчому рівні від середнього по країні. Протягом січня-червня поточного року продовжувалась практика застосування

¹ Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного заокруглення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових

підприємствами міста вимушених відпусток та скорочень робочого часу, а заборгованість за виплатами заробітної плати зростає, що призводить до втрат місцевого бюджету.

Промисловий комплекс міста

Промисловий комплекс м. Броварів у I півріччі 2010 року залишається однією з основних галузей господарського комплексу міста та протягом першої половини поточного року демонстрував позитивні зрушення. Обсяг реалізації промислової продукції зріс, також відбулось збільшення обсягу зовнішньоторговельного обороту. Продукція промислових підприємств міста переважно орієнтована на внутрішній ринок. Також слід зазначити що концентрація джерел наповнення бюджету міста за основними платниками податків залишається у звітному періоді помірною.

Інвестиційна активність та капітальне будівництво

Незважаючи на збереження у I півріччі 2010 року тенденції до збільшення капітальних вкладень, обсяг інвестицій у основний капітал, освоєний у м. Броварах у січні-червні поточного року поступається середньому значенню по країні, скоригованому на чисельність населення, на 19,4%.

Місто Бровари у I півріччі 2010 року зберігає високий рівень інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів. Незважаючи на те що накопичений обсяг прямих іноземних інвестицій станом на кінець червня 2010 року складав 150,1 млн. дол. США, що на 9,8 млн. дол. США менше за показник на 31.12.2009 р., обсяг інвестицій у розрахунку на 1 мешканця перевищує середнє значення по країні в 1,8 рази. Слід зазначити, що протягом I півріччя реалізовано 3 проекти із запланованих на 2010 рік 34 проектів, всі – у будівельній сфері. Зменшення обсягів будівельних робіт та згортання житлового будівництва, що спостерігається протягом кількох останніх років, призводить до погіршення соціально-економічного розвитку міста та скорочення доходної частини бюджету.

Житлово-комунальне господарство

Житлово-комунальному господарству м. Бровари притаманна низка проблем, типових для переважної більшості міст України. Це зношеність основних засобів, необхідність реконструкції об'єктів житлового фонду та покращення фінансового стану підприємств ЖКГ. Для вирішення останньої з перерахованих проблем Броварською міською радою протягом 2008-2009 рр. було ухвалено низку рішень, спрямованих на приведення діючих тарифів на житлово-комунальні послуги до

економічно обґрунтованого рівня. У 2010 році ця робота триває, зокрема, заплановано зміну в тарифах на послуги з централізованого водопостачання, а також на водовідведення та послуги житлових підприємств.

Платіжна дисципліна населення міста у частині сплати за житлово-комунальні послуги протягом I півріччя 2010 року практично не змінювалась. Як і раніше, особові рахунки сплачуються на рівні, меншому за 100% від суми нарахувань. Водночас обсяг простроченої заборгованості за спожиті житлово-комунальні послуги у розрахунку на 1 мешканця залишається на помірному рівні.

Комунальна власність та земельні ресурси

Броварська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. За рішеннями ради виконуються усі майнові операції, у тому числі об'єкти права комунальної власності можуть передаватися у постійне або тимчасове користування юридичним та фізичним особам, надаватися в оренду, продаватися та купуватися, використовуватись як застава. Міська рада вирішує також питання відчуження об'єктів права комунальної власності та визначає доцільність, порядок та умови відчуження. Доходи від відчуження об'єктів права комунальної власності зараховуються до місцевого бюджету і спрямовуються на фінансування заходів, передбачених бюджетом розвитку.

У першій половині 2010 року в м. Броварах продовжувалось скорочення обсягів надходжень до бюджету розвитку, що було пов'язано, передусім, зі зменшенням платоспроможного попиту на земельні ділянки та об'єкти комунальної власності. Водночас суттєве збільшення надходжень плати за землю, що відбулося у аналізованому періоді частково компенсувало скорочення надходжень до загального фонду бюджету інших доходів, передусім податку з доходів фізичних осіб.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджет м. Бровари було представлено у форматі бюджетного балансу:

Бюджет м. Броварів протягом 2008-2009 рр. та I півріччя 2010 року в форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2008 рік Загальний фонд	2008 рік Спеціальний фонд	2008 рік Всього	2009 рік Загальний фонд	2009 рік Спеціальний фонд	2009 рік Всього	I півріччя 2010 року Загальний фонд	I півріччя 2010 року Спеціальний фонд	I півріччя 2010 року Всього
Операційні надходження всього	159 353,3	34 611,3	193 964,6	156 702,1	54 067,1	210 769,1	77 588,8	11 399,6	88 988,4
Операційні видатки всього	167 213,2	19 993,8	187 207,0	170 760,4	50 962,4	221 722,8	84 312,3	12 206,5	96 518,8
Операційний баланс	-7 859,9	14 617,5	6 757,6	-14 058,4	3 104,7	-10 953,7	-6 723,5	-806,9	-7 530,4
Фінансовий дохід	1 983,4	0,0	1 983,4	656,1	0,0	656,1	252,6	0,0	252,6
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	1 983,4	0,0	1 983,4	656,1	0,0	656,1	252,6	0,0	252,6
Поточний баланс	-5 876,5	14 617,5	8 741,0	-13 402,3	3 104,7	-10 297,6	-6 470,9	-806,9	-7 277,8
Капітальні надходження всього	0,0	36 526,1	36 526,1	5,4	13 935,9	13 941,3	2,8	1 565,1	1 567,9
Капітальні видатки всього	6 427,3	59 650,9	66 078,2	0,0	8 519,5	8 519,5	18,7	7 911,7	7 930,4
Капітальний баланс	-6 427,3	-23 124,8	-29 552,1	5,4	5 416,4	5 421,8	-15,9	-6 346,6	-6 362,5
Баланс після капітальних видатків	-12 303,8	-8 507,3	-20 811,1	-13 396,9	8 521,1	-4 875,8	-6 486,8	-7 153,5	-13 640,3
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	0,0	-1,3	-1,3	0,0	-0,8	-0,8	0,0	-0,8	-0,8
Профіцит/дефіцит	-12 303,8	-8 506,0	-20 809,8	-13 396,9	8 521,8	-4 875,1	-6 486,8	-7 152,7	-13 639,5
Фінансування	12 303,8	8 506,0	20 809,8	13 396,9	-8 521,8	4 875,1	6 486,8	7 152,7	13 639,5
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Броварська міська рада

Як і у відповідному періоді минулого року, в I півріччі 2010 року бюджет міста Бровари зберігає негативне сальдо операційного балансу за загальним фондом, на що вплинуло випередження темпу зростання операційних видатків над темпом зростання операційних доходів за відповідним фондом. У місті також зберігається тенденція до скорочення надходжень до цільових фондів, що негативно впливає на динаміку надходжень платежів, штрафів та інших операційних надходжень у частині спеціального фонду бюджету.

У I півріччі 2010 року Броварська міська рада продовжувала здійснювати активні операції з тимчасово-вільними бюджетними коштами (за спеціальним фондом) шляхом їх розміщення на депозитних рахунках у банківських установах. Це мало наслідком надходження до загального фонду бюджету міста відсоткових платежів за їх користування (обсягом 252,6 тис. грн.). Це, а також відсутність у Броварській міській ради прямих боргових зобов'язань, що потребують обслуговування, призвело до формування позитивного фінансового балансу бюджету міста.

Сальдо капітального балансу бюджету міста Броварів у I півріччі 2010 року було негативним, що є в цілому нетиповим для місцевих бюджетів у відповідному бюджетному періоді. На фінансування капітальних видатків (у частині спеціального фонду бюджету) було спрямовано у I півріччі 2010 року частину залишку вільних бюджетних коштів, що утворився станом на 01.07.2010 р.

Загалом проведення капітальних видатків протягом січня-червня поточного року обмежувалось повільною динамікою надходжень до бюджету розвитку та ускладнювалось несвоєчасним прийняттям Державного бюджету на 2010 рік.

Бюджет міста в цілому в I півріччі 2010 року було виконано з дефіцитом обсягом 13,6 млн. грн., у тому числі дефіцит загального фонду склав 6,5 млн. грн., дефіцит спеціального фонду – 7,1 млн. грн.

Слід зазначити, що незважаючи на нерівномірну динаміку надходжень операційних доходів у I півріччі 2010 року, фінансовим органом Броварської міської ради у вказаному аналізованому періоді короткострокові безвідсоткові позички з єдиного казначейського рахунку не залучалися. Дефіцит загального фонду бюджету у I півріччі 2010 року було профінансовано за рахунок вільного залишку коштів на рахунках відповідного фонду. Водночас вільний залишок на рахунках загального фонду бюджету утворився у зв'язку з освоєнням не у повному обсязі коштів середньострокової позички (обсягом 19,8 млн. грн.), залученої з єдиного казначейського рахунку в 2009 році.

Показник ліквідності бюджету за наслідками виконання загального фонду бюджету в I півріччі 2010 року був низьким (1,2%), хоча і вищим, порівняно з I півріччям 2009 року (0,3%). Показник ліквідності бюджету за спеціальним фондом у I півріччі 2010 року був високим – 45,3% (проти 30,5% у I півріччі 2010 року).

Виконання доходної частини бюджету

У зв'язку зі скороченням обсягу надходжень до бюджету міста у I півріччі 2010 року, порівняно з відповідним періодом минулого року, індикатор бюджетної забезпеченості м. Броварів у звітному періоді зменшився до 663,6 грн. та був на 8,3% меншим за середнє значення по країні. Водночас рівень бюджетної забезпеченості міста не поступається відповідним значенням багатьох інших міст України, сумірних з Броварами за масштабами та адміністративно-територіальним статусом.

Уточнений річний план за доходами загального фонду бюджету м. Броварів без урахування трансфертів було виконано у I півріччі 2010 року на 44,9%, що пов'язано з недовиконанням плану за закріпленими доходами, зокрема за надходженнями податку з доходів фізичних осіб. Водночас суттєве перевиконання уточненого плану за власними доходами, зокрема за надходженнями плати за землю, частково компенсувало втрати бюджету в частині закріплених доходів.

Слід зазначити, що протягом 9 місяців поточного року основні тенденції щодо наповнення доходної частини бюджету м. Броварів зберігаються. Повільна

динаміка надходжень закріплених доходів загального фонду бюджету частково компенсується високими показниками виконання власних доходів.

У звітному періоді у м. Броварах в цілому зберігається помірний рівень концентрації надходжень податку з доходів фізичних осіб та плати за землю у частині найбільших платників податку. Водночас слід наголосити на доволі великій питомій вазі надходжень податку з доходів фізичних осіб від ТОВ «Марс Україна» – 6,5% загального обсягу надходжень податку.

У І півріччі 2010 року у місті спостерігається повільна динаміка надходжень головних джерел формування спеціального фонду бюджету міста (за винятком власних надходжень бюджетних установ). Згорання реалізації багатьох інвестиційних проектів у сфері житлового та комерційного будівництва обмежує надходження до бюджету розвитку та до цільового фонду Броварської міської ради.

Виконання видаткової частини бюджету міста

Незважаючи на складну ситуацію з наповненням доходної частини бюджету, рівень виконання бюджету міста за видатками загального фонду в поточному бюджетному періоді здійснюється на прийнятному рівні, про що, зокрема, свідчить помірний рівень кредиторської заборгованості бюджету за відповідним фондом станом на 01.10.2010 р. – 2,9 млн. грн. (у тому числі 2,6 млн. грн. – заборгованість, термін оплати якої на звітну дату ще не настав). Водночас обсяг кредиторської заборгованості за спеціальним фондом станом на 01.10.2010 р., незважаючи на зменшення порівняно з початком року, залишається високим (10,2 млн. грн.) та створює суттєве додаткове навантаження на бюджет міста.

Місто Бровари у 2010 році зберігає статус міста-донора та перераховує кошти до Державного бюджету. У 2010 році плановий річний обсяг вилучення було встановлено на рівні 13,9 млн. грн. (46% планового показника 2009 року). У звітному періоді у зв'язку з суттєвим зменшенням надходжень до цільових фондів Броварської міської ради та доходів від операцій з капіталом питома вага капітальних видатків бюджету є невеликою, порівняно з 2007-2008 рр. Основними напрямками спрямування коштів у місті залишаються захищені статті видатків та окремі першочергові поточні витрати.

Боргові зобов'язання міста

Пряме боргове навантаження бюджету м. Бровари (співвідношення обсягу прямого боргу до затвердженого на 2010 рік з урахуванням змін обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального) є помірним (12,4%).

Висновок

За результатами оновлення кредитний рейтинг міста Броварів підтверджено на рівні **uaBBB+**, прогноз «стабільний».

Голова рейтингового комітету

О. К. Самойлова

В. о. начальника відділу муніципальних рейтингів

П. В. Троцинський

Старший фінансовий аналітик відділу муніципальних рейтингів

І. А. Веремко

Додаток до Рейтингового звіту №1

Бюджет м. Бровари д 2007-2009 рр. та I півріччі 2010 року, представлений у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2007	2008	2009	I півр. 2010
Податкові надходження	93 246,3	119 303,8	109 127,2	54 965,6
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	59 647,9	33 320,4	18 207,5	6 589,3
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	42 859,1	41 340,4	83 434,4	27 433,5
Операційні надходження всього	195 753,3	193 964,6	210 769,1	88 988,4
Поточні видатки	82 166,6	115 504,0	109 924,6	58 556,2
Субсидії та поточні трансферти	44 702,7	71 703,0	111 798,3	37 962,5
Операційні видатки всього	126 869,3	187 207,0	221 722,8	96 518,8
Операційний баланс	68 884,0	6 757,6	-10 953,7	-7 530,4
Фінансовий дохід	2 833,7	1 983,4	656,1	252,6
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	2 833,7	1 983,4	656,1	252,6
Поточний баланс	71 717,7	8 741,0	-10 297,6	-7 277,8
Капітальні надходження	33 457,8	28 131,7	13 941,3	1 567,9
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	9 355,8	8 394,4	0,0	0,0
Капітальні надходження всього	42 813,6	36 526,1	13 941,3	1 567,9
Капітальні видатки	70 754,7	42 169,6	6 897,9	7 930,4
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	15 259,3	22 608,6	1 621,6	0,0
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	8 816,8	1 300,0	0,0	0,0
Капітальні видатки всього	94 830,8	66 078,2	8 519,5	7 930,4
Капітальний баланс	-52 017,2	-29 552,1	5 421,8	-6 362,5
Баланс після капітальних видатків	19 700,5	-20 811,1	-4 875,8	-13 640,3
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	-1,8	-1,3	-0,8	-0,8
Профіцит / дефіцит	19 702,3	-20 809,8	-4 875,1	-13 639,5
Фінансування	-19 702,3	20 809,8	4 875,1	13 639,5
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Броварська міська рада

Додаток до Рейтингового звіту №2

Фінансування бюджету м. Бровари у 2007-2009 рр. та I півріччі 2010 року, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2007	2008	2009	I півр. 2010
Профіцит/дефіцит	19 702,3	-20 809,8	-4 875,1	-13 639,5
Фінансування	-19 702,3	20 809,8	4 875,1	13 639,5
Зміни залишків	-3 965,5	1 371,7	-19 283,2	18 539,5
залишок на початок року	2 963,7	6 929,2	5 557,5	24 840,6
залишок на кінець року	6 929,2	5 557,5	24 840,7	6 301,1
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	-15 736,8	19 678,1	4 325,0	-4 900,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	73 230,8	74 465,1	9 225,0	0,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	88 967,6	54 787,0	4 900,0	4 900,0
Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку	0,0	0,0	19 840,0	0,0
Одержано	0,0	0,0	73 397,0	0,0
Повернено	0,0	0,0	53 557,0	0,0
Інші розрахунки	0,0	-240,0	-6,7	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Броварська міська рада